

Asia: VN/10156/2019

Liikennealan kestävän kasvun ohjelma

Lausunnonantajan lausunto

1. Onko ohjelman tavoitteet tunnistettu oikein? Jos ei niin, miten tulisi muuttaa?

Kyllä

2. Kuinka realistisena pidät esitettyjä tavoitteita?

Tavoitteet on asetettu sopivalle tasolle.

Toimintaympäristö Luvussa 2 on kuvattu liikennealan keskeisiä muutosvoimia sekä liikenteen toimialaa ja markkinoita ja esitetty toimialan SWOT-analyysi. Näkökulma on erityisesti kestävän liiketoiminnan kehittämisessä. ää väliotsikko

3. Mahdolliset kommentit toimintaympäristökuvaukseen.

Toimintaympäristöä on tarkasteltu melko kotimaakeskeisesti. Business Finland pitää tärkeänä, että toimialan kasvuun suuntaavat aktiviteetit painottuvat voimakkaasti ja alusta lähtien kansainvälistymiseen. Esimerkiksi ekosysteemien kehittämisessä on hyvä mahdollisuuksien mukaan pyrkiä siihen, että niissä on jo varhaisessa vaiheessa mukana myös kansainvälisiä toimijoita. Tällä tavoin ekosysteemikehitys paitsi rikastaa kotimaista TKI-toiminnan kenttää, myös tukee vientiä ja Suomeen suuntautuvia investointeja.

Suomen rooli osana EU-markkinoita ja pohjoismaisia markkinoita on tärkeää tunnistaa ja suunnata ja mitoittaa toimia tästä näkökulmasta, keskeiset EU-strategiat huomioiden.

Pohjoismaiseen yhteistyöhön panostamalla on mahdollista kehittää yhtenäistä, houkuttavaa markkina-aluetta, joka toimii sekä hyvänä kasvuympäristönä kotimaisille yrityksille että kiinnostavana kohteena ulkomaisille investoinneille.

Kestävä yritysveltoinen kasvu ja ekosysteeminen ajattelu Luvussa 3 on kuvattu ekosysteemisen kehityksen merkitystä liikennetoimialan innovaatioiden ja viennin edistämiseksi sekä kuvattu vireillä olevaa ekosysteemikehitystä.

4. Puuttuuko tunnistettujen ekosysteemien joukosta jokin vireillä oleva ekosysteemi tai mahdollinen ekosysteemiäihio?

-

5. Miten muuten haluaisit kommentoida liikennetoimialan ekosysteemistä kehittämistä?

Ohjelmassa on asetettu tavoitteeksi 5 – 7 uutta, aktiivista kansainvälistä liiketoimintaekosysteemiä. On hyvä täsmentää, mitä tällä tarkalleen ottaen tarkoitetaan ja miten kansainvälinen liiketoimintaekosysteemi määritellään. Ohjelman liitteenä olevassa ekosysteemikartassa on esitelty innovaatioekosysteemejä. Näistä voi mahdollisesti kasvaa myös liiketoimintaekosysteemejä, mutta on tärkeää tunnistaa innovaatio- ja liiketoimintaekosysteemien välinen ero.

Tiekartta 2021 - 2023 Tiekarttaan valikoituneiden toimenpiteiden määrittämisen lähtökohtana on ollut niiden välitön tai välillinen vaikuttavuus ekosysteemien kehittymiseen ja kestävään yritysveltoiseen kasvuun. Tiekartta on päivitetty vuosina 2018 – 2020 Liikennealan kansallisen kasvuohjelman tiekartan täytäntöönpanosta saatujen kokemusten sekä laajapohjaisen sidosryhmien kanssa tehdyn valmistelun pohjalta. Tiekarttaan on valittu ohjelman tavoitteisiin peilaten vaikutuksiltaan merkittävimmät toimenpiteet. Fokus on ollut nimenomaan kestävään liikenteeseen liittyvän liiketoiminnan syntymistä edistävissä toimenpiteissä. Ohjelman nimenomaisten toimenpiteiden lisäksi on tunnistettu hankkeita, joiden eteenpäin viennissä on tärkeää ottaa huomioon liikennealan kestävä kasvun edistämisen näkökulma. Vuosien 2021-2023 tiekartan keskeisiksi toimenpiteiksi on määritelty: 1. Toimintaympäristö kestävälle kasvulle i. Yhteinen tahtotila ja mahdollistava hallinto uudistumisen perustana ii. Monipuolisella rahoituksella vipua kehittämiseen iii. Tutkimuksella ja osaamisella kilpailuetua iv. Vahva yhteinen EU- ja kansainvälinen vaikuttaminen 2. Skaalautuvia kestäviä ratkaisuja vientimarkkinoille v. Kaupungit edelläkävijämarkkinoiden alustana vi. Kokeiluilla kehityksen kärkeen vii. Julkisilla hankinnoilla markkinareferenssejä ja skaalautumista iix. Digitaalinen tieto hyötykäyttöön 3. Jatkuva ekosysteeminen yhteistyö ix. Yritysveltoisen kasvuekosysteemit viennin vetureiksi x. Yhteinen kansainvälinen näkyvyys Lämpileikkaavina ajureina kaikissa toimenpidekokonaisuuksissa näkyvät ilmastonmuutos, kaupungistuminen,

digitalisaatio sekä eri sektorirajat ylittävät ratkaisut. Ilmastonmuutoksen ja kaupungistumisen globaaleihin haasteisiin vastaavat ratkaisut luovat mahdollisuuksia toimialan kestäväälle kehitykselle. Digitalisaatio kaikissa liikkumisen ja kuljettamisen muodoissa ja eri sektorirajojen (kuten liikenne, energia ja rakennettu ympäristö) rajapinnoista löytyvät ratkaisut puolestaan antavat keinoja ratkaisujen kehittämiseen ja uusiin innovaatioihin.

6. Mikä toimenpidekokonaisuus on tärkein toimialan kestävä liiketoiminnan vauhdittamista ajatellen?

Kaikki ovat yhtä tärkeitä

Toimintaympäristö kestäväille kasvulle Toimenpidekokonaisuuden toimilla pyritään luomaan yrityksille pitkän jänteen näkymä politiikka- ja lainsäädäntökehitykseen ja vahvistamaan yhteistä tahtotilaa liikenteen toimialan kestävä kasvun edistämiseen, tarjoamaan innovaatioita ja kansainvälistä kasvua tukevia rahoitusmahdollisuuksia sekä kehittämään mekanismit kansallisen ja EU-rahoituksen täysimääräiseen hyödyntämiseen, vahvistamaan kotimaista ja kansainvälistä tutkimusyhteistyötä sekä tutkimustulosten hyödyntämistä liiketoiminnan pohjan vahvistamaan vaikuttamista EU- ja kansainvälisellä tasolla mahdollistavan kansainvälisen toimintaympäristön ja verkostojen kehittämiseksi.

7. Mitä alla olevista toimenpiteistä pidät vaikuttavimpina? Toimenpiteet on kuvattu tarkemmin ohjelmaluonnoksessa.

Tunnistetaan lähivuosien keskeiset EU-hankkeet sekä yhteistyöfoorumit, joilla on suuri merkitys liikennealan kasvuedellytyksille Suomessa.

Skaalautuvia kestäviä ratkaisuja vientimarkkinoille Toimenpidekokonaisuuden toimilla pyritään luomaan kaupunkien toimilla kotimarkkina kestäville asiakaslähtöisille ratkaisuille, rakentamaan vaikuttavuudeltaan ja skaalautuvuudeltaan nykyistä suurempia kokeiluja, tukemaan julkisilla hankinnoilla innovaatioiden syntymistä ja rakentamaan Suomeen toimiva ekosysteemi liikenteen ja liikkumisen sekä toimialarajat ylittävälle tiedon hyödyntämiselle.

8. Mitä alla olevista toimenpiteistä pidät vaikuttavimpina? Toimenpiteet on kuvattu tarkemmin ohjelmaluonnoksessa.

Kohdennetaan KEINO-osaamiskeskuksen sekä Business Finlandin innovatiivisten julkisten hankintojen kehittämistyötä Liikennealan kestävä kasvun ohjelmassa ja jatkuvassa vuoropuhelussa toimialan kanssa tunnistettaviin hankintojen kehittämisalueisiin.

Jatkuva ekosysteeminen yhteistyö Toimenpidekokonaisuuden toimilla pyritään kiihdyttämään liikennealalla jo käynnistynyttä ekosysteemistä yhteistyötä liiketoimintaekosysteemien syntymiseksi sekä kansainvälistämiseksi. Rakentamaan yhtenäistä liikennealan kasvutarinaa kansainvälisen näkyvyyden lisäämiseksi sekä kansainvälisten kumppaneiden ja investoreiden houkuttelemiseksi

9. Mitä alla olevista toimenpiteistä pidät vaikuttavimpina? Toimenpiteet on kuvattu tarkemmin ohjelmaluonnoksessa.

Tiivistetään yhteistyötä Nordic Innovationin sekä muiden Pohjoismaiden ja Viron kanssa yhteisen kestävä liikenteen brändin edistämiseksi ja pohjoismaisten kestävä liikenteen ja kiertotalousratkaisujen yhteiskehittämiseksi.

10. Miten ehdotettuja toimenpiteitä pitäisi kehittää? Mitä muita toimenpiteitä ehdottaisit?

Ekosysteemien osalta on tärkeää mahdollisuuksien mukaan pyrkiä siihen, että niissä on jo varhaisessa vaiheessa mukana myös kansainvälisiä toimijoita. Ns. born global -ekosysteemin kautta on huomattavasti helpompaa tähdätä kansainvälisille markkinoille kuin täysin kotimaisin voimin kehitetyn ekosysteemin. Myös aktiivisen osallistumisen EU-kumppanuuksiin tulisi olla luonteva osa ekosysteemistä toimintaa.

Pohjoismaisessa yhteistyössä oleellista on brändinrakennuksen ohella sääntelyn harmonisointi, jotta syntyy aidosti yhteispohjoismainen kestävä liikunnan markkina-alue. Pohjoismainen ministerineuvosto on päättänyt panostaa nykyistä vahvemmin liikennesektoriin, joten edellytyksiä tämän suuntaiselle kehitykselle on.

Myös ulkomaisten investointien hankkiminen Suomeen on tärkeää tunnistaa innovaatiokenttää ja markkinoita kehittävänä toimintana. Monet ulkomaiset yritykset rakentavat Suomeen erityisesti TKI-toimintoja, ja näiden yritysten ympärille on muodostunut merkittäviä innovaatio- ja liiketoimintakeskittymiä, joiden kautta suomalaisilla yrityksillä on entistä paremmat mahdollisuudet päästä osaksi kansainvälisiä arvoketjuja.

11. Onko organisaatiosi kiinnostunut olemaan mukana jonkin toimenpiteen/toimenpiteiden eteenpäin viennissä, minkä?

Business Finland on kiinnostunut jatkamaan aktiivista panostusta kestävä liikunnan ekosysteemien kehittämiseen, viennin edistämiseen sekä ulkomaisten investointien hankkimiseen.

12. Muu mahdollinen palaute.

Ohjelmassa esitetyt tavoitteet ovat hyviä ja oikean suuntaisia. Toimintaympäristön muutosajurit on hyvin tunnistettu, ja ohjelman laadullisiin tavoitteisiin keskittyvä, teknologianeutraali lähestymistapa

on omiaan tukemaan alan kehitystä. On hyvä, että ohjelmassa on tunnistettu myös vakaan ja ennakoitavan sääntely-ympäristön merkitys.

Business Finland toimii aktiivisesti kestävästä liikkumisen kentässä ja osallistuu mielellään oman toimintansa ja palvelujensa puitteissa ohjelman toteuttamiseen. On kuitenkin hyvä huomata, että tässä ohjelmassa ei voida suoraan päättää esimerkiksi BF:n ohjelmien jatkosta tai toimien kohdentamisesta. Sanamuotoja näiden osalta kohdissa 7. ja 8. on hyvä muokata esimerkiksi muotoon "tavoitellaan" tai "suositellaan".

Kohdassa 7. vaihtoehtoista oli mahdollista valita vain yksi. Business Finland kuitenkin pitää näitä kolmea vaihtoehtoa yhtä tärkeinä:

- Jalkautetaan julkisen ja yksityisen sektorin rooleja markkinoilla sekä yhteisiä toimintatapoja selkeyttävä liikennealan pelikirja kasvuohjelmassa mukana olevien sekä pelikirjan laatimiseen osallistuneiden organisaatioiden toimintaan.
- Varmistetaan TransDigi- ja RAAS-hankkeissa kehitetyn yhteistyömallin jatkuminen ja edelleen kehittäminen.
- Tunnistetaan lähivuosien keskeiset EU-(ja pohjoismaiset) hankkeet sekä yhteistyöfoorumit, joilla on suuri merkitys liikennealan kasvuedellytyksille Suomessa.

Muutama yksittäinen kommentti liittyen ohjelman muotoiluun:

- S. 49, TP 20: Muotoilua tarpeen selkiyttää, jotta käy ilmi, että Business Finlandin osalta viitataan nimenomaan yhteistarjoomien laadintaan, ei markkinointiviestintään ylipäätään.
- S. 49, TP 21: Nordic Innovation ei ole ainoa oleellinen pohjoismainen yhteistyötaho. Hyvä mainita myös mm. Nordic Energy Research ja Pohjoismainen ministerineuvosto.

Hernberg Kaisa
Business Finland Oy - Ohjelmajohtaja, bio- ja kiertotalous ja cleantech